

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือ
บ้านจงเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

The Potential Development of Management Practices of
Ban Jong Ja Rern Community Enterprise Group,
Wiang Chai, Chiang Rai

ทัตพงศ์ นามวัฒน์¹

Thatphong Namwat

บทคัดย่อ (Abstract)

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการและศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์ประธานและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมจำนวน 30 คน และการสนทนากลุ่มจากตัวแทนผู้เกี่ยวข้องจำนวน 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ SWOT Analysis ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีศักยภาพด้านผู้นำและการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านสมาชิกและชุมชน มีการจัดสรรสวัสดิการแก่สมาชิกเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิก ด้านการผลิต สินค้าผ้าปักมือและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าปักมือมีเอกลักษณ์เฉพาะ และผลิตภัณฑ์มีคุณภาพซึ่งผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) โดยแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่าในการส่งเสริมด้านเงินทุนภาครัฐควรประสานทางธนาคารและสนับสนุนแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ควรสร้างเครือข่ายและส่งเสริมการศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดการองค์ความรู้ ควรอบรมสร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานให้สามารถเข้าถึงกลุ่มตลาดได้ทันยุคสมัย ด้านการตลาด ควรส่งเสริมการตลาดออนไลน์เพิ่มมากขึ้นและควรให้ข้อเสนอแนะการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาศักยภาพ; กลุ่มวิสาหกิจชุมชน; บ้านจงเจริญ

Received: 2021-05-30 Revised: 2021-06-25 Accepted: 2021-06-25

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: Thatphong.nam@cr.ru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were the study of potential management and the way to develop the potential of community enterprise of Ban Jong Ja Roen Handmade product for sustainable development. This research was designed as a qualitative research. The method used for gather the information were participant observation, the interviewing with group leader and group member of community enterprise and government officer in a total number of 30 people, and a group talk with 15 representatives. Analyzed the information using Content Analysis and SWOT Analysis. The result revealed that community enterprise has a potential of leadership and systematically managed. The group leader is skilled in group management. For the group member and community, there's a benefit allocation for the group member to encourage them. In the production, the handmade clothes and the processed products of handmade clothes were unique and had a quality that met the community product's standard. The way to develop the community enterprise were: to promote the funding, the government should cooperate with the bank to support the low interest loaning. To interact with the outside of community, the network must be made and encourage a field study or visit a community continuously. To manage knowledge and information, a training for knowledge to create a product that could reach into the market in this modern day is essential. For the marketing, the online marketing must be encouraged more and give priority to the product design and modern packaging.

Keywords: The potential development; Community enterprise group; Ban Jong Ja Roen

บทนำ (Introduction)

ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนไทยมีการดำเนินนโยบายสร้างองค์ความรู้สู่ประชาชนในระดับต่างๆ โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพประชาชนผ่านระบบการศึกษาเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านการ สร้างงานสร้างอาชีพที่ยั่งยืน เพื่อลดปัญหาการว่างงานให้กับกลุ่มชาวบ้าน อีกทั้งรัฐบาลมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชน และได้ส่งเสริมประชาชนรวมกลุ่มสร้างอาชีพผ่านระบบการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนในการประกอบกิจการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ออกสู่

ตลาดทั้งระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีการแข่งขันหลากหลายรูปแบบจึงจำเป็นต้องยกระดับตัวผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจเพื่อการแข่งขันที่ยั่งยืนในตลาด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย มีการรวมกลุ่มกันและดำเนินประกอบธุรกิจผ้าปักมือ โดยทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างอาชีพและรายได้ให้กับคนในชุมชน จากการตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีอาชีพเสริม มีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยสมาชิกส่วนใหญ่ของทางกลุ่มเป็นเกษตรกร คนเฒ่าคนแก่ในชุมชนที่ว่างงาน และแรงงานนอกระบบในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว ผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการผลิตสินค้าอย่างหลากหลายประกอบด้วย 6 ผลิตภัณฑ์ ดังนี้ พวงกุญแจผ้าปักมือ กล่องทิชชู กระเป๋าสะตางค์ กระเป๋าสะพายและย่าม เสื้อผ้าปักลวดลาย และ แผ่นรองจาน (ลำไผ สารมณีไพวรรณ. สัมภาษณ์. 2564, 19 กุมภาพันธ์) โดยจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มคือ แต่ละกระบวนการจะปักผ้าด้วยมือและเย็บมือ ทำให้ทุกชิ้นงานมีความสวยงามและประณีต โดยใช้ผ้าฝ้ายทอมือและผ้าใยกล้วย ซึ่งป็นวัสดุจากเส้นใยธรรมชาติเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และในปี พ.ศ. 2562 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมประกวดการแข่งขันโครงการออมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่น ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และได้รับรางวัลอันดับที่ 1 Best of the best ในประเภทตุติมาได้ (ธนากรออมสิน, 2562) อีกทั้งลายผ้าปักของผลิตภัณฑ์ได้ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว (วิไล นาไพวรรณ. สัมภาษณ์. 2564, 19 กุมภาพันธ์)

จากผลสำเร็จของทางกลุ่มวิสาหกิจข้างต้น ซึ่งเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ของความสำเร็จ ในขณะที่หลายกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังคงไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในทุกๆมิติของการจัดการ โดยครอบคลุมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของทางกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเพิ่มศักยภาพในการจัดการกลุ่มให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน อีกทั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ สามารถศึกษาเป็นแนวทางได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

- 1.ศึกษาศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจ่งเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่บุคคลที่มีส่วนสำคัญ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจ่งเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ประธานกลุ่มฯ จำนวน 1 คน คณะกรรมการกลุ่มฯ จำนวน 5 คน สมาชิกกลุ่มและผู้มีส่วนร่วม จำนวน 20 คน และเจ้าหน้าที่รัฐ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย สำนักงานกองทุนฟื้นฟูจังหวัดเชียงราย รวมจำนวน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการผลิตภัณฑ์ผ้าปักมือในปัจจุบันของทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็นบริบทวิสาหกิจชุมชน และการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจ่งเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

3.1 บริบทกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา และสภาพทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3.2 ศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย ด้านความเป็นผู้นำและบริหารด้านการผลิต ด้านการตลาดและการขาย ด้านเงินทุน ด้านการจัดการองค์ความรู้ ด้านสมาชิกและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึกกับประธานกลุ่มฯ และผู้มีส่วนร่วม ลูกค้า และเจ้าหน้าที่รัฐ และนำข้อมูลที่ได้มาร่วมจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 15 คน ประกอบด้วยตัวแทนคณะกรรมการกลุ่ม 3 คน ตัวแทนสมาชิกกลุ่ม 6 คน ลูกค้า 3 คน และเจ้าหน้าที่รัฐ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงรายและสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย รวมจำนวน 3 คน เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติ เกี่ยวกับศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจ่งเจริญ และทำผลสรุปขั้นสุดท้าย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจ่งเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และหลักการวิเคราะห์ SWOT Analysis เกี่ยวกับศักยภาพการประกอบธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจ่งเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย และนำผลสรุปการวิเคราะห์ที่ได้มาจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจ่งเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจ่งเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจ่งเจริญ ทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเป็นผู้นำและบริหาร ด้านการผลิต ด้านการตลาดและการขาย ด้านเงินทุน ด้านการจัดการองค์ความรู้ ด้านสมาชิกและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก โดยเก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึกกับ ประธานกลุ่มฯ และผู้มีส่วนร่วม ลูกค้า และเจ้าหน้าที่รัฐ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย สำนักงานกองทุนฟื้นฟู จังหวัดเชียงราย

1.1 การวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจ่งเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

1) จุดแข็ง (Strength)

- ด้านผู้นำ

S1 : ประธานกลุ่มฯมีประสบการณ์การทำงานด้านงานหัตถกรรม ทั้งการถัก การถักมือ อีกทั้งมีทักษะการถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกในกลุ่มฯ และมีการปรับตัวและสร้างสรรค์ผลงานให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าตามยุคสมัย

S2 : ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีองค์ความรู้ด้านการจัดการระบบบัญชี โดยได้รับรางวัลในด้านการจัดการระบบบัญชี การเข้าร่วมฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ซึ่งทำให้กลุ่มวิสาหกิจจัดการเรื่องรายได้และเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบที่ดี

S3 : ประธานกลุ่มฯสามารถขายสินค้าได้หลากหลายช่องทาง โดยมีการจัดจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ การออกงานแสดงสินค้า รวมถึงการสร้างเครือข่ายตลาดระหว่างกลุ่ม/ระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน ซึ่งทำให้ลูกค้าหาซื้อสินค้าได้อย่างสะดวกขึ้น

- ด้านสมาชิกและชุมชน

S4 : สมาชิกมีความรู้และทักษะในการผลิตจากประสบการณ์ การถ่ายทอดของผู้นำและจากการศึกษาดูงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ

S5 : มีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก เช่น มีการปันผลยอดขายให้กับสมาชิกเป็นรายปี

- ด้านการผลิต

S6 : สินค้าผ้าปักมือและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าปักมือมีเอกลักษณ์เฉพาะ โดยจุดเด่นอันดับแรกของผลิตภัณฑ์กลุ่มๆ คือลวดลายและสีสันของงานปักผ้าด้วยมือ ซึ่งเป็นงานฝีมือที่ทำด้วยมือทุกขั้นตอนการผลิต แสดงถึงความละเอียดอ่อน ประณีต สวยงาม มีความมุ่งมั่น ความเอาใจใส่ในชิ้นงาน จึงทำให้งานปักผ้า และผลิตภัณฑ์ผ้าปัก โดดเด่น และมีชิ้นเดียวในโลก โดยผู้ปักสามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ด้วยความคิด จินตนาการของผู้ปักเองตั้งแต่การปักจนถึงผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปเป็นสินค้าที่หลากหลาย และรูปแบบสินค้าที่เหมาะสมกับคนทุกวัย โดยสินค้าของทางกลุ่มมีอย่างหลากหลาย เริ่มตั้งแต่สินค้าชิ้นเล็กๆ ราคาไม่แพงมาก ไปจนถึงสินค้าที่มีราคาสูง ที่เน้นและเลือกใช้วัสดุคุณภาพดี โดยมีการเจาะกลุ่มลูกค้าอย่างหลากหลายทั้งลูกค้าตลาดบนและตลาดทั่วไปพร้อมกัน

S7 : ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) โดยในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงรายได้รับรองเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผ้าปักและผลิตภัณฑ์ผ้าปักของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญ

2) จุดอ่อน (Weakness)

- ด้านการจัดการองค์ความรู้

W1 : ผลิตภัณฑ์ใช้เวลาค่อนข้างนานในการผลิตแต่ละชิ้นงาน ซึ่งผลิตภัณฑ์บางชนิดเช่น พวงกุญแจ ต้องใช้การผลิตหลายขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนก็ต้องใช้ผู้มีความสามารถเฉพาะประกอบด้วย ผู้ขึ้นแบบพวงกุญแจในแต่ละขนาด, ผู้ปักลายผ้าและ ผู้ขึ้นรูปพวงกุญแจ เป็นต้น

W2 : ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขาดทักษะในการออกแบบชุดผ้าปักให้มีความทันสมัย โดยปัจจุบันยังมีสินค้าในรูปแบบชุดผ้าปักที่ไม่หลากหลาย และขาดทักษะการขึ้นรูปแบบเสื้อผ้า โดยปัจจุบันมีการใส่ลวดลายผ้าปักเต็มผืนหรือนำชิ้นงานผ้าปักไปปักที่บนเสื้อ ทำให้ใช้เวลาในการปักผ้านานอีกทั้งมีรูปแบบที่ไม่ทันสมัย

W3 : จำนวนสมาชิกที่สามารถปักผ้าได้ในคุณภาพที่ดียังมีน้อย ทำให้ผลิตภัณฑ์บางชิ้นงานที่ลูกค้าสั่งจองไว้ต้องรอเป็นเวลานาน 4 - 5 เดือน เนื่องด้วยบางผลิตภัณฑ์เช่นผ้าชิ้น มีผู้ที่สามารถทำลวดลายผ้าปักชิ้นสูงได้จำนวนน้อย

W4 : ขาดแคลนอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยและแรงงานฝีมือชั้นสูง ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังมีองค์ความรู้ในด้านการพัฒนาการตลาดของผลิตภัณฑ์ออนไลน์ค่อนข้างน้อย เช่นการกระตุ้นยอดขายผ่านการซื้อโฆษณาในแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น Facebook และ Instagram อีกทั้งยังขาดอุปกรณ์และเทคนิคในการถ่ายภาพรวมถึงโปรแกรมแต่งรูปให้มีความสวยงามและน่าสนใจยิ่งขึ้น

- ด้านเงินทุน

W5 : ต้องการเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นหากธุรกิจมีการขยายตัวมากขึ้น ซึ่งถ้าประธานกลุ่มวิสาหกิจต้องการให้มีสินค้ามากยิ่งขึ้น ก็ต้องทำการเพิ่มจำนวนผู้ปักผ้า ทำให้ต้องการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อมาทำธุรกิจให้มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

3) โอกาส (Opportunity)

O1 : มีการรณรงค์การให้คุณค่า ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของคนในท้องถิ่น และการใช้ผลิตภัณฑ์จากผ้าเพื่อลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก ลดการทำลายสิ่งแวดล้อม

O2 : ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งกฎหมายตามพระราชบัญญัติ วิสาหกิจชุมชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจโดยมีหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาคอยให้คำแนะนำส่งเสริม เช่น ม.ราชภัฏเชียงราย (ศูนย์บ่มเพาะ UBI) ธนาคารออมสิน สสว. จังหวัดเชียงราย สมาคมหัตถศิลป์ล้านนา เป็นต้น

O3 : มีกลุ่มลูกค้าผู้ชื่นชอบงานผ้าปักมือหลายกลุ่ม โดยกลุ่มเป้าหมายหลักของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคือกลุ่มคนเฉพาะกลุ่มที่ชื่นชอบงานทำด้วยมือ งานผ้าปักมือ หรือ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าปักมือ และมีกำลังซื้อสูง ส่วนกลุ่มลูกค้าเป้าหมายรองจะเป็น กลุ่มนักท่องเที่ยวหรือบุคคลทั่วไป รวมถึงพ่อค้าส่ง พ่อค้าปลีก ที่รับงาน ผลิตภัณฑ์ทำมือของทางกลุ่มไปขายต่อ

O4 : ในปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยมีการซื้อขายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ซึ่งมีหลากหลายแอปพลิเคชันให้ผู้ขายได้ทำตลาด ซึ่งเป็นผลดีอย่างมากต่อผู้ประกอบการ ทำให้ลูกค้าได้ซื้อสินค้าได้สะดวกและรวดเร็วขึ้นอย่างมาก

4) อุปสรรค (Threat)

T1 : วัตถุดิบที่ทางกลุ่มใช้ในการผลิตด้วยเป็นวัตถุดิบที่รักษารสชาติจึงมีราคาแพง ทำให้มีต้นทุนในการผลิตสูง

T2 : เศรษฐกิจในยุคปัจจุบันค่อนข้างที่จะฝืดเคือง ด้วยปัญหาโรคระบาด Covid-19 ทำให้ประชากรในประเทศบางส่วนมีรายได้ลดน้อยลง ทำให้มีการจับจ่ายใช้สอยอย่างรัดกุมมากยิ่งขึ้น และผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นผลิตภัณฑ์จำพวกเครื่องประดับที่มีราคาค่อนข้างสูง ทำให้กลุ่มลูกค้าตัดสินใจซื้อยากขึ้นจากเดิม จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จะต้องปรับตัวให้ได้ทันยุคทันสมัย

T3 : มีคู่แข่งในตลาดจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีผลกระทบต่อส่วนแบ่งทางการตลาด

T4 : มีการลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์จากคู่แข่ง จึงทำให้ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

1.2 ศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญ มี 3 ด้านที่เด่นชัด ดังนี้

- ด้านผู้นำ

ประธานกลุ่มฯ มีประสบการณ์การทำงานด้านงานหัตถกรรม ทั้งการถัก การด้นมือ มากกว่า 14 ปี ซึ่งในยุคเริ่มต้นทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญ ได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานความรู้ใหม่ผลิตสินค้าเป็นตุ๊กตาไหมพรม ถือเป็นนวัตกรรมในสมัยนั้น ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก จนมีการจดลิขสิทธิ์สินค้าไว้ด้วย ต่อมาเมื่อค่านิยมลดลง จึงมีการพัฒนาทักษะเรื่องการเย็บกระเป๋าผ้าญี่ปุ่นด้นมือ แต่ด้วยสินค้ามีหลากหลายทั่วไปในระบบตลาดและไม่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น จึงมีการพัฒนาทักษะฝีมือการปักผ้าด้วยมือ โดยได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานที่ 20 เชียงราย เกี่ยวกับการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน 4.0 เกิดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าปัก เป็นพวงกุญแจ โดยการนำความรู้เดิมเกี่ยวกับการเย็บผ้าด้นมือมาประยุกต์ระหว่างงานด้นมือ งานควิลผ้าญี่ปุ่นมาใช้ นอกจากนี้ยังมีกระเป๋าสะตาคู่แบบยาว เสื้อผ้าปักด้นมือ กระเป๋าสะพาย ฯลฯ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้มีการปรับตัวและสร้างสรรค์ผลงานให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าในยุคสมัยนั้นๆ

“ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่มฯ โดยมีการปรับตัว ผลิตสินค้าให้เป็นที่ต้องการของลูกค้าตามยุคตามสมัย เป็นผู้ที่ไม่หยุดนิ่งในการพัฒนาสินค้า และเป็นผู้ที่แสวงหาโอกาสให้กับทางกลุ่มสมาชิกอยู่เสมอ ในการเข้าร่วมโครงการต่างๆของภาครัฐเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สวยงามมากยิ่งขึ้น ทำให้สินค้าของทางกลุ่มฯ ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และเป็นที่รู้จักของกลุ่มตลาด” นางณัฐพร มหาไพบูลย์ ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย, (10 กุมภาพันธ์ 2564)

- ด้านสมาชิกและชุมชน

การผลิตของกลุ่มมีการเสริมทักษะอย่างต่อเนื่องโดยการศึกษาดูงานและการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างกันของสมาชิก มีการขยายสมาชิกตัวต่อตัวกับคนที่สนใจและชอบงานทำมือ เมื่อส่งผลงานจะได้รับค่าแรงทันทีเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องรายได้ของครอบครัว ทางกลุ่มรู้ดีในข้อนี้ นอกจากนี้มีการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกกลุ่ม โดยมีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินสวัสดิการทุนสำรอง เป็นเงินปันผลประจำปี เป็นค่าตอบแทนกรรมการ เป็นเงินปันผล เงินสำหรับสวัสดิการของสมาชิก รวมถึงเบี้ยขยันที่สมาชิกจดบันทึกบัญชีรายได้ประจำปีของตนเอง

“นอกจากรายได้จากการจำหน่ายสินค้าแล้ว ทางประธานกลุ่มวิสาหกิจฯ มีการจัดสรรสวัสดิการแก่สมาชิก เช่น มีการปันผลยอดขายให้กับสมาชิกเป็นรายปีอีกด้วย และมีการพาไปศึกษาดูงานกับโครงการภาครัฐทำให้สมาชิกในกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ในการรังสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง” นางลำไผ สารมณี สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ, (10 กุมภาพันธ์ 2564)

- ด้านการผลิต

สินค้าผ้าปักมือและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าปักมือมีเอกลักษณ์เฉพาะ โดยจุดเด่นอันดับแรกของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือลวดลายและสีสันทองงานปักผ้าด้วยมือ และรูปแบบสินค้าที่เหมาะสมกับคนทุกวัย โดยสินค้าของทางกลุ่มมีอย่างหลากหลาย เริ่มตั้งแต่สินค้าชิ้นเล็กๆ ราคาไม่แพงมาก ไปจนถึงสินค้าที่มีราคาสูง ที่เน้นและเลือกใช้วัสดุคุณภาพดี เช่น ผ้าใยถั่ว เพื่อให้อายุการใช้งานยาวนาน คุ้มค่ากับคุณภาพฝีมือของงานปัก จึงมีความแตกต่าง จากคู่แข่งอื่น ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) โดยในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงรายได้รับรองเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าปักและผลิตภัณฑ์ผ้าปักของวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจางเจริญ

“สินค้าของทางกลุ่มฯเป็นสินค้าที่มีการออกแบบที่ร่วมสมัย กลางเก่ากลางใหม่ ไม่ล้าสมัย จึงเหมาะกับสุภาพสตรี แต่ขณะเดียวกันก็พบว่ากลุ่มสุภาพบุรุษ ก็มีความชื่นชอบงานผ้าปัก เช่นเดียวกัน จึงมีการพัฒนาสินค้าที่เหมาะสมกับกลุ่มสุภาพบุรุษด้วยเช่นกัน และสินค้าของทางกลุ่มมีการเจาะกลุ่มลูกค้าอย่างหลากหลายทั้งลูกค้าตลาดบนและตลาดทั่วไปพร้อมกัน” วิไล นาไพวรรณ ประธานกลุ่มวิสาหกิจฯ, (10 กุมภาพันธ์ 2564)

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจางเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจางเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ผลการวิเคราะห์ดังนี้

1) ด้านเงินลงทุน

- หน่วยงานภาครัฐควรประสานทางธนาคารและสนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เพื่อปรับปรุงหน้าร้านของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้พร้อมเพื่อการต้อนรับลูกค้าและหน่วยงานต่างๆ เข้ามาศึกษาการดูงาน

2) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

- การส่งเสริมการศึกษาดูงานควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ด้วยผลิตภัณฑ์ผ้าปักมือต้องใช้แนวความคิดที่แปลกใหม่และสามารถดึงดูดความสนใจของลูกค้าได้ตามยุคตามสมัย ซึ่งต้องมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกกลุ่มอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งควรสร้างความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันในจังหวัดเชียงรายให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มกำลังการผลิต

3) ด้านการจัดการองค์ความรู้

- การสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานให้สามารถเข้าถึงกลุ่มตลาดได้ทันยุคสมัย ให้องค์ความรู้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์

ชุดผ้าปักให้มีรูปแบบที่ทันสมัยโดยพัฒนาทักษะกระบวนการขึ้นต้นแบบของชุดก่อนปักผ้า เพื่อการออกแบบที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้นและลดระยะเวลาในการปักผ้าให้เร็วขึ้นอีกด้วย

- การส่งเสริมและจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีขั้นพื้นฐาน จนถึงขั้นสูง ให้แก่สมาชิกหรือตัวแทนกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

- การส่งเสริมและอบรมให้ผู้สนใจงานผ้าปักมือทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เกี่ยวกับงานผ้าปักมือเพื่อขยายกำลังการผลิต ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาระยะเวลาการรอคอยผลิตภัณฑ์ของลูกค้าได้และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเยาวชนเพื่อสืบสานงานฝีมือต่อไป

4) ด้านการตลาดและการขาย

- ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ มาศึกษาดูงานกับทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมให้กับทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนออกบูธแสดงสินค้าอย่างต่อเนื่อง

- ส่งเสริมด้านการตลาดและการขายทั้งช่องทางออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้มากขึ้น

- ควรให้การสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในการให้ข้อเสนอแนะการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้หลากหลายขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญ และศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญมีศักยภาพด้านผู้นำและการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งหน้าที่ตามโครงสร้างของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งสมาชิกกลุ่มฯ ได้มีส่วนร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามความสร้างสรรค์ของตนเอง และกระจ่ายงานผ้าปักตามความเหมาะสมและความสามารถของผู้ปักในแต่ละระดับความยากง่ายของผลิตภัณฑ์ และประธานกลุ่มฯ มีทักษะการถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกในกลุ่มฯ และมีการปรับตัวและสร้างสรรค์ผลงานให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าตามยุคสมัย ทั้งในเรื่องของลายผ้าปักและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ และมีการควบคุมคุณภาพสินค้าผ่านตามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ด้านสมาชิกและชุมชนมีการเสริมทักษะอย่างต่อเนื่องโดยการศึกษาดูงานและการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างกันของสมาชิก นอกจากนี้มีการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกกลุ่ม โดยมีการจัดสรรผลกำไรเป็นเงินสวัสดิการ ทุนสำรอง เป็นเงินปันผลประจำปี เป็นค่าตอบแทนกรรมการ เป็นเงินปันผล เงินสำหรับสวัสดิการของสมาชิก รวมถึงเบี้ยขยันที่สมาชิกจดบันทึกบัญชีรายได้ประจำปีของตนเอง และด้านการผลิตสินค้าผ้าปักมือและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าปักมือมีเอกลักษณ์เฉพาะ

โดยจุดเด่นคือลวดลายและสีสันทองงานปักผ้าด้วยมือ ซึ่งเป็นงานฝีมือที่ทำด้วยมือทุกขั้นตอนการผลิต แสดงถึงความประณีต สวยงาม โดยสินค้าของทางกลุ่มมีอย่างหลากหลาย มีราคาให้เลือกซื้อหลายระดับ ซึ่งทำให้สามารถเจาะกลุ่มลูกค้าอย่างหลากหลายทั้งลูกค้าตลาดบนและตลาดทั่วไปพร้อมกันซึ่งสอดคล้องกับวิจัย ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดบ้านช่องโครงเรือ ตำบลรังนกใหญ่ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ ได้แก่ การบริหารจัดการกลุ่ม ประธานกลุ่มมีภาวะผู้นำ สมาชิกมีความสามัคคี และการผลิต เป็นไปตามมาตรฐานรับรอง GAP และผลผลิตมีคุณภาพดี (อริญญา อุดลย์เดช และพรพณ ไวคกุล, 2555) อีกทั้งยังสอดคล้องกับวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนระดับ 5 ดาว จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า 5 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปางที่กำหนดศึกษา ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดสรรให้เป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยระดับ 5 ดาว ประจำปี 2556 มีรูปแบบการดำเนินการ และการบริหารจัดการที่คล้ายคลึงกัน คือ มีการเลือกบุคคลที่มีทักษะความสามารถในด้านการสร้างผลิตภัณฑ์และเป็นผู้ที่สมาชิกให้ความเคารพนับถือเป็นประธานกลุ่ม มีการแต่งตั้งบุคคลขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบฝ่ายต่างๆในโครงสร้างของการบริหารจัดการ กรณีของปัจจัยที่สมาชิกมีความเห็นว่ามียุทธวิธีต่อความสำเร็จของการดำเนินการมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของประธานกลุ่ม (ภัทรธิดา วัฒนาพรณกิตติ, 2558) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไปปฏิบัติ กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ โดยผลการวิจัยพบว่า จากผลการวิเคราะห์หัตถถอยพหุคูณ ภาวะผู้นำวิสาหกิจชุมชน และการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรความสำเร็จของการนำนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไปปฏิบัติตามการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนได้ร้อยละ 63.30 (ศศิภาพัทธกษานต์, 2556) และสอดคล้องกับวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุขาดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุขาดีมีศักยภาพด้านผู้นำและการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ ด้านการผลิต ซึ่งมีแหล่งวัตถุดิบในท้องถิ่น เป็นการลดต้นทุนในการผลิต มีการควบคุมคุณภาพสินค้าผ่านตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เครื่องหมายรับรองฮาลาล และองค์การอาหารและยา (อย.) จนผลิตภัณฑ์ได้ระดับ 4 ดาว ด้านสมาชิกและชุมชนมีรายได้เสริมและมีการจัดสรรเงินปันผลให้กับสมาชิกเป็นรายปี และผลกำไรบางส่วนนำมาทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิก (คณิดา ไกรสันติ และรสมนต์ คำศรี, 2559)

แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญ อำเภอยะรัง จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านเงินลงทุน หน่วยงานภาครัฐควรประสานทางธนาคารและสนับสนุนแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อปรับปรุงหน้าร้านของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้พร้อมเพื่อการ

ต้อนรับลูกค้าและหน่วยงานต่างๆ เข้ามาศึกษาการดูงาน ในด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ควรส่งเสริมการศึกษาดูงานควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ด้วยผลิตภัณฑ์ผ้าปักมือต้องใช้แนวความคิดที่แปลกใหม่ ซึ่งต้องมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกกลุ่มอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งควรสร้างความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันในจังหวัดเชียงรายให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตด้านการจัดการองค์ความรู้ การสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานให้สามารถเข้าถึงกลุ่มตลาดได้ทันยุคสมัย การส่งเสริมและอบรมให้ผู้สนใจงานผ้าปักมือทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เกี่ยวกับงานผ้าปักมือเพื่อขยายกำลังการผลิต และด้านการตลาด ส่งเสริมด้านการตลาดทั้งช่องทางออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้มากขึ้นและควรให้การสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในการให้ข้อเสนอแนะการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้หลากหลายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก : SMEs โดยผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบให้ธุรกิจเกิดความล้มเหลว จากการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้ ขาดการบริหารจัดการแหล่งเงินทุน โดยปัจจุบันธุรกิจมีแหล่งเงินทุนหลายแห่งที่ให้การสนับสนุนผู้ลงทุนแต่นักลงทุนต้องมีวิธีจัดหาเงินทุนและการบริหารการตลาดผิดพลาด โดยผู้ประกอบการอาจไม่มีการวิเคราะห์ตลาดอย่างเป็นระบบ (พิรญา กัณทุบุตร, 2559) อีกทั้งสอดคล้องกับวิจัยเรื่องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 1 เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันในประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่าควรมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาการเข้าถึงแหล่งทุนและการพัฒนาระบบการจัดการบัญชี การพัฒนาการตลาดโดยเน้นช่องทางการตลาดผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน (นิภาพรณ เจนสันติกุล, 2562) มากไปกว่านั้นสอดคล้องกับวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การตลาดด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมไทยแลนด์ 4.0 สำหรับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยแห่งความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ มีสาเหตุที่ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เนื่องจาก ไม่มีเทคโนโลยีใหม่ ๆ วัตถุดิบบางอย่างไม่สามารถหาได้ในพื้นที่ทำให้มีต้นทุนสูง ขาดแรงงานในการผลิตสินค้า ซึ่งแรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุขาดเงินทุนหมุนเวียน นอกจากนี้สมาชิกยัง ขาดความรู้ด้านทักษะในการผลิต การตั้งราคา การตลาด การประชาสัมพันธ์โดยวิสาหกิจต้องการให้หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนในด้านเงินทุน ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่มการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และการตลาด (อุบลวรรณ สุวรรณภูสิทธิ์และณัฏฐา ปานเจริญ, 2564)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานให้สามารถเข้าถึงกลุ่มตลาดได้ทันยุคสมัยอีกทั้งสอนปฏิบัติให้ผู้สนใจงานผ้าปักมือทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เกี่ยวกับงานผ้าปักมือเพื่อขยายกำลังการผลิต ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาระยะเวลาการรอคอยผลิตภัณฑ์ของลูกค้าได้ และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเยาวชนเพื่อสืบสานงานฝีมือต่อไป

1.2 หน่วยงานภาครัฐควรประสานทางธนาคารและสนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เพื่อปรับปรุงหน้าร้านของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้พร้อมเพื่อการต้อนรับลูกค้าและหน่วยงานต่างๆ เข้ามาศึกษาการดูงาน

1.3 ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ มาศึกษาดูงานกับทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมให้กับทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนออกบูธแสดงสินค้าทั้งช่องทางออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้มากขึ้นและควรให้การสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในการให้ข้อเสนอแนะการออกแบบผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้หลากหลายขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาศักยภาพการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ โดยทำการเปรียบเทียบการจัดการระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายในการสนับสนุนทุนวิจัย และเขียนบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ขอขอบพระคุณคณะกรรมการกลุ่มสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ทำมือบ้านจงเจริญ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เจ้าหน้าที่รัฐ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย สำนักงานกองทุนฟื้นฟูจังหวัดเชียงราย ที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลประกอบการทำวิจัย ตลอดจนทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา

เอกสารอ้างอิง (References)

คณิตา ไกรสันติ และธรมนต์ คำศรี. (2559). แนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา. การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7 (น. 554-566. มหาวิทยาลัยมหาดไทย).

- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2562). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 1 เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันในประชาคมอาเซียน. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*. 10(1), 95-120.
- พีรญา กันทบุตร. (2559). ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก : SMEs. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 2(1), 59-76.
- ภัทรธิดา วัฒนภาพรรณกิตติ. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนระดับ 5 ดาว จังหวัดลำปาง. ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง สถาบันวิจัยและพัฒนา.
- ศศิภา พิทักษ์ศานต์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนํานโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไปปฏิบัติ กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่จังหวัดกระบี่. *วารสารวิทยบริการ*. 24(3), 33-46.
- อริญญา อตุลย์เดช และพรรณา ไวกุล. (2555). ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเพาะเห็ดบ้านช่องไคร้รุ่งเรือง ตำบลรังนกใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. ในการประชุมวิชาการแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9 (น. 728-735). นครปฐม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- อุบลวรรณ สุวรรณภูสิทธิ์และณภัษา ปานเจริญ. (2564). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมไทยแลนด์ 4.0 สำหรับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์. *วารสารชุมชนวิจัย*. 15(1), 94-108.